

Philippa
Gregory

KRÁLOTVORCOVA
DCÉRA

VOJNA RUŽÍ STÁLE TRVÁ

KRÁLOTVORCOVA DCÉRA

PHILIPPA GREGORY

KRÁLOTVORCOVA DCÉRA

(ŽIVOTNÝ PRÍBEH ANNY NEVILLOVEJ,
MANŽELKY ANGLICKÉHO KRÁĽA RICHARDA III.)

Z angličtiny preložil Štefan Greňa

slovarť

Copyright © 2012 by Philippa Gregory
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2025
Translation © Štefan Greňa 2025
Cover photo © Depositphotos/Volodymyr Melnyk

ISBN 978-80-556-6373-9

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat'
ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými,
ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom
súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne,
bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

EDINBURGH

ŠKÓTSKO

Durham

Hrad
Barnard

Middleham

Sherrif
Hutton

York

Pontefract

ANGLICKO

Nottingham

Fotheringhay

Ludlow

Worcester

Warwick

Northampton

Tewkesbury

Grafton

Severn

Oxford

Chepstow

Bristol

Sandwich

*Keltské
more*

Farleigh

Hungerford

LONDÝN

Heytesbury

Opátstvo Cerne

Weymouth

Southampton

Beaulieu

Calais

Dartmouth

Amiens

*Lamanšský
prieliv*

Barfleur

Harfleur

Remes

Valognes

Seine

PARÍŽ

Rennes

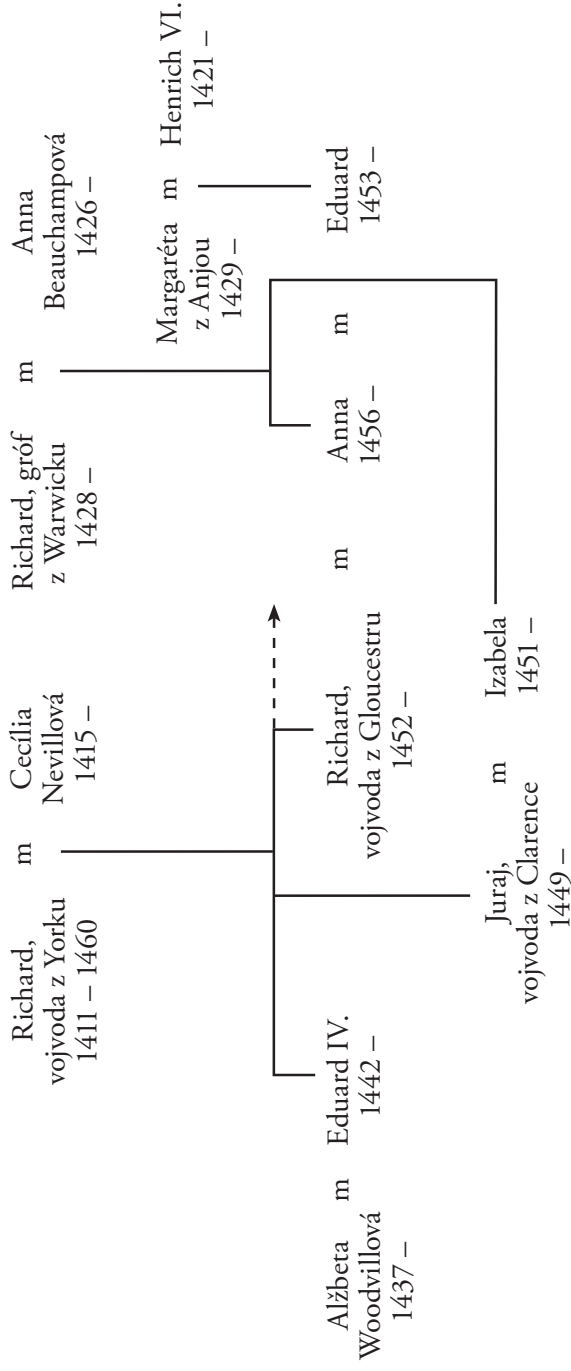
FRANCÚZSKO

Angers

Amboise

RODOKMEŇ RODINY ANNY NEVILLOVEJ (z leta 1465)

LONDÝNSKY TOWER, MÁJ 1465

Naša pani matka prichádza prvá, ako jej to plným právom urodzenej dedičky nášho rodu a manželky najurodzenejšieho poddaného v tomto kráľovstve prislúcha. Za ňou kráča Izabela, keďže je z nás dvoch sestier tá staršia. Až posledná z rodiny nasledujem ja; ja vlastne vždy a všade vchádzam posledná. Takto zoradené kráčame do veľkej trónnej sály londýnskeho Toweru, no veľa tu toho nevidím. Matka vedie sestru k trónu a vzápätí ustúpi nabok, aby sa Izabela nášmu panovníkovi zdvorilo poklonila. Izabela pokrčí kolená a sklzáne do hlbokého úklonu, ako nás to naučili, veď kráľ je kráľ, i keď je to ešte mladík, ktorého dosadil na trón náš otec. Jeho manželka bude korunovaná za kráľovnú, nech si už o nej myslíme čokoľvek. Po tom, čo pristúpim dopredu na poklonu aj ja, konečne mám prvý raz dobrý výhľad na ženu, ktorej sme prišli na kráľovský dvor vzdať úctu.

Je úchvatná: je to tá najkrajšia žena, akú som kedy v živote videla. Hneď mi je jasné, prečo mladý kráľ zastavil svoje vojsko, len čo ju zočil, a potom sa s ňou do niekoľkých týždňov oženil. Pery sa jej ladne rozširujú do očarujúceho, priam anjelského úsmevu. Videla som krásne sochy, no tie by popri nej vyzerali skutočne nezáživné, a rovnako tak aj obrazy madon, ktorých črty tváre v porovnaní s tou jej, belostne vyžarujúcou milotu, by pôsobili drsne. Zdvíham sa z hlbokého úklonu a nespúšťam z nej oči, akoby to bola oslnivá ikona: nie a nie od nej odtrhnúť zrak. Pri mojom skúmavom pohľade jej tvár nadobúda vrúcny výraz, líca zafarbí jemný rumenec, usmeje sa na mňa a ja nedokážem neopäťovať jej milý úsmev. Zasmee sa, akoby ju môj neskrývaný obdiv pobavil. To už však zočím, ako na mňa zlostne gáni moja matka s mračiacou sa mojou sestrou Izabelou

po boku, a tak k nim ihneď pricupitám. „Civela si na ňu ako taká hlupaňa,“ zasipí na mňa. „Iba čo nás strápnuješ. Čo by tak na to povedal otec?“

Kráľ podíde k matke a vrúcne ju pobožká na obe líca. „A čo je s mojím drahým priateľom lordom, vaším manželom?“ pýta sa jej.

„Oduševnene vám slúži a pracuje pre vás,“ pohotovo odvetí matka, keďže otec na dnešnom večernom bankete a všetkých ostatných sprievodných oslavách chýba, lebo v tomto čase je práve na návšteve u samého francúzskeho kráľa a burgundského vojvodu. Stretáva sa s nimi ako rovnocenný partner, aby s týmito mocnými mužmi kresťanského sveta vyrokoval mier práve v tomto čase, keď náš starý pomätený spiaci kráľ utrpel porážku a nahradili sme ho my, noví vládcovia Anglicka. Môj otec je vysokourodzený muž – reprezentuje tohto nášho nového kráľa a celé Anglicko.

Kráľ – tento nový kráľ, náš kráľ – sa sestre Izabele tak trochu smiešne a pobavene ukloní a mňa potľapká po líci. Obe nás pozná ešte od čias, keď sme boli malé dievčatká, až priveľmi malinké, aby sme sa niekedy predtým mohli zúčastňovať na takýchto banketoch, pričom náš otec ho mal ako chlapca vo zvereneckej starostlivosti. Moja matka sa medzitým obzerá okolo seba a striehne, či nezbadá nejaký priestupok alebo nenáležitú konanie tunajšieho služobníctva, akoby sme boli u nás doma na hrade v Calais. Viem, že len tak jastrí, aby objavila niečo – hocičo – neprístojné a neskôr s tým oboznámila môjho otca, čím by mu poskytla dôkaz, že táto prekrásna kráľovná nie je spôsobilá zastávať svoj zvrchovaný post. Podľa nevrleho výrazu matkinej tváre vytuším, že nič také nenachádza.

Túto kráľovnú nikto nemá rád a ja by som ju nemala čo obdivovať. To, že sa na Izabelu a na mňa usmieva, by sa nás nemalo vôbec nijako v dobrom dotknúť, rovnako ako ani to, keď vstane zo svojho honosného kresla, podíde k nám a stisne matke ruku. Všetci z našej rodiny sme rozhodnutí nemať ju v láske. Môj otec tomuto mladému kráľovi totiž pred časom naplánoval svadbu, mal preňho prichystanú skvelú partiu – francúzsku princeznú. Ako úmorne sa na tomto pláne napracoval, pripravoval pôdu na sobáš, dokonca už skoncipoval aj manželskú dohodu... Nehovoriac o tom, ako sa napresviedčal tých, čo nenávidia Francúzov, aké by to bolo nesmierne prospešné pre našu krajinu, že by nám to naďalej zabezpečilo Calais, či dokonca by sme mohli opäť dostať pod našu

správu Bordeaux. Lenže potom Eduard, náš nový mladý kráľ – krásavec, až pri pohľade naňho ide srdce z hrude vyskočiť, oslnivý miláčik Eduard, takmer ako mladší brat nášho otca a pre nás so sestrou úžasný strýko –, zrazu vyhlási – len tak prosto, akoby si porúčal jedlo –, že on sa už oženil a že s tým sa skrátka nedá nič robiť: už je to raz tak. Žeby bol naozaj ženatý? Veru áno – a práve s ňou, touto tu...

Urobiť čosi také bez toho, aby sa najskôr poradil s mojím otcom, bolo od neho nanajvýš neprístojné, čo je každému celkom zrejmé. Je to vôbec prvý raz, čo Eduard konal takto svojvoľne počas dlhého vojnového ťaženia zavŕšeného víťazstvom a jeho cestou priamo na anglický trón. Veď práve vďaka tomuto triumfálnemu víťazstvu sa rod Yorkovcov vymanil spod potupy, keď sa Yorkovci ešte predtým museli skloniť pred Lancasterovcami a ich spiaceho kráľa a tú jeho odpornú zľú kráľovnú pokorne poprosiť o odpustenie. Môj otec bol vždy na Eduardovej strane, radil mu, viedol ho, rázne, no správne nasmeroval každý jeho krok. Výhradne môj otec vždy posudzoval, čo je preňho najlepšie. Eduard, tento mladý muž, i keď je teraz kráľ, za všetko vďačí môjmu otcovi. Určite by sa nedostal na trón, keby sa jeho nároku naň neujal práve môj otec, keby ho nezaúčal, ako viesť vojsko, keby zaňho a preňho nevybojoval predošlé bitky. Môj otec riskoval svoj život – najprv za Eduardovho otca a potom za samotného Eduarda. No a keď napokon spiaci kráľ a tá jeho nenávidená zlá kráľovná ušli preč a Eduarda korunovali za nového kráľa s vidinou, že všetko by malo už naveky zostať pre nás také skvelé, tak náš mladý kráľ si kamsi odskočí a potajme sa ožení – s touto ženou pred nami.

Tá nás má teraz spolu s dvornými dámami viesť na hostinu; podľa stanovenej protokolu je nanajvýš dôležité vedieť tu zaujať správne miesto. Čoskoro dovŕším deväť rokov, som teda dosť stará, aby som to chápala; napokon, o spoločenských pravidlách vrátane precedencie ma poučovali od útleho detstva. A keďže *ona* má byť zajtra korunovaná, ide prvá. Po celý život už bude kráčať prvá – čo predstavuje ďalší moment, s ktorým sa moja matka nestotožňuje. Po kráľovnej by mala v sprievode nasledovať kráľova matka, tá tu však nie je. Krásavici Alžbete Woodvilovej, novej kráľovnej, totiž vyhlásila nezmieriteľné nepriateľstvo; prisahala, že na korunovácii tejto neurodzenej osoby sa nezúčastní. O tomto rozkole

v kráľovskej rodine všetci vedia, a tak kráľove sestry teraz idú v sprievode bez dohľadu ich matky krásnej vojvodkyne Cecílie a vyzierajú v ňom dosť stratené. Keď kráľ zbadá prázdne miesto, kde by mala byť jeho matka, na chvíľu sa mu sebavedomý úsmev vytratí. Nechápem, ako sa odváži stavať proti vlastnej matke vojvodkyni. Tá je, popravde, rovnako príšerná ako moja matka, je to teta môjho otca, a nikto ani jednej z nich radšej neprotirečí, neodváži sa ich neposlúchnuť. Takže jediné, čo mi zo správania kráľa vyplýva, je, že musí byť do novej kráľovnej neskutočne zaľúbený, keď sa svojej matke stavia na odpor. Neskutočne, naozaj neskutočne musí Alžbetu ľubiť.

Zato kráľovná matka tu je – tento okamih triumfu svojej rodiny predsa nemôže premeškať. Na miesto, ktoré jej v sprievode prislúcha, vykročí s celou armádou svojich synov a dcér, tiahnuou sa hneď za ňou, a so svojím pekným manželom sirom Richardom Woodvillom po boku. Je to barón Rivers, a všade sa šeptom šíri vtíp: rieky vraj v poslednom čase náramne stúpajú*. Tých Riversovcov je skutočne neúrekom. Nová kráľovná Alžbeta je najstaršou dcérou v ich rodine a za jej matkou kráča ďalších sedem sestier a päť bratov. Uprene sa zadívam na pekného Jána Woodvillu, ktorý vedľa svojej novej manželky vyzerá ako chlapča sprevádzajúce svoju babičku. Ján jeho chamtivá rodina hneď vohnala do manželstva s vdovou po vojvodovi z Norfolku – mojou pratetou Katarínou Nevillovou. Neslýchaná nehanebnosť – takto sa o tom vyjadril môj otec. Moja prateta lady Katarína je síce staručká vykopávka, zato aj vo veku takmer sedemdesiat rokov má neoceniteľnú hodnotu. Len neveľa ľudí videlo naživo takú starú ženu... a Ján Woodville má pritom sotva dvadsať rokov. Moja matka vraví, že ak na anglický trón posadia dcéru ženy, ktorá je všeobecne považovaná za bosorku, tak sa od tej chvíle budú diať bosoráctva bežne – vraj ešte len zažijeme kadejaké tmárstva. Ak raz korunujete chamtivú osobu, tá hneď pažravo chňapne po všetkom.

Odrhнем zrak od zvráskavenej tváre mojej malátnej pratety a sústredím sa na to, čo mám robiť: vydržať pekne stáť vedľa sestry Izabely

* Meno Rivers, Riversovci (angl. „rieky“, „riečni ľudia“) si rodina Woodvillovcov zvolila pri jej povýšení do šľachtického stavu podľa údajnej pramatky ich rodu bohyne vôd Meluzíny (pozn. *prekladateľa*).

hneď za našou matkou a predovšetkým dávať si veľký pozor, aby som jej nestúpila na vlečku. Mám iba osem rokov a musí mi záležať, aby som robila všetko správne. Izabela, ktorá má už trinásť, zavzdychá, keď ma vidí so sklopeným zrakom pozorne sledovať svoje nohy a nervózne preštopovať z nohy na nohu na špičkách pod honosnými brokátovými šatami, len aby som neurobila chybný krok.

A potom postrehnem, že Jacquetta, matka tej chamtivej kráľovnej, hodí pohľad za seba pomedzi svoje početné potomstvo priamo na mňa; vidí, že zaujímam svoje náležité miesto a všetko je, ako má byť. Pozerá, akoby jej záležalo na mojom pohodlí, a keď sa presvedčí, že stojím vedľa Izabely za našou matkou, vyšle ku mne úsmev rovnako čarovný, akým sa usmieva jej dcéra, a ten úsmev patrí len mne. Potom sa otočí späť a chytiac sa ramena svojho krásavca manžela nasleduje svoju dcéru a naplno vychutnáva tieto chvíle vlastného dokonalého triumfu.

Prechádzame stredom veľkej dvorany pomedzi stovky stojacich ľudí, ktorí upierajú pohľad na novú, už čoskoro oficiálne korunovanú kráľovnú, a s jasotom ju pozdravujú. Keď si napokon všetci posadajú na svoje miesta, znova si pohľadom môžem prejsť po dospelých, ktorí sú usadení za veľkým vyvýšeným stolom. Nie som jediná, čo civie na novú kráľovnú. Tá skutočne priťahuje pohľady všetkých prítomných. Má tie najnádhernejšie došikma pretiahnuté sivé oči, a keď sa usmieva, klopí zrak, akoby sa len tak z rozmaru sama pre seba smiala. Kráľ Eduard si ju umiestnil hneď vedľa seba po svojej pravici, a keď jej čosi šepce do ucha, ona sa k nemu nakloní až tak blízko, akoby sa mali už-už pobožkať. Je to nanajvýš šokujúce a vrcholne netaktné, no keď sa v ten okamih pozriem na kráľovninu matku, vidím, ako sa na svoju dcéru iba usmieva – akoby bola šťastná a spokojná, že tí dvaja mladí ľudia sú do seba takí zaľúbení. Vôbec nič nenasvedčuje, že by sa za ich neprístojné správanie na verejnosti hanbila.

Úžasne nádherná rodinka sú tí Riversovci! Akoby im v žilách prúdila tá najmodrejšia krv, navyše sú takí krásni, o čom nikto nemôže ani len zapochybovať. A koľkože ich len je! Šesť detí Riversovcov a dvoch mladých synov novej kráľovnej z jej prvého manželstva usadili za náš stôl, akoby táto mládež mala kráľovskú krv a plné právo stolovať spolu s nami dcérami urodzenej grófký za jedným stolom. Vidím, ako moja sestra Izabela

hľadá na štyri krásne dievčatá Riversové, sestry novej kráľovnej, nevlúdne – či už na najmladšiu, iba sedemročnú Katarínu Woodvillovú, alebo na najstaršiu z nich pri našom stole Martu, ktorá má už pätnásť rokov. Všetky tieto štyri dievčatá vydajú za zámožných šľachticov, poskytnú im bohaté veno a majetky. Pritom v Anglicku v týchto vojnových časoch sa už veru nenájde veľa vhodných ženíchov s urodzeným pôvodom a veľkými majetkami či bohatstvom – vo vojne medzi znepriatelenými kráľovskými rodmi Lancasterovcov a Yorkovcov, ktorá dospela už do desiateho roku trvania, skutočne padlo nemálo takýchto mužov. Tieto dievčatá nepochybne budú porovnávať s nami a stanú sa z nás rivalky. Na kráľovskom dvore to teraz bude vyzeráť, akoby bol plný ľúbezných tváričiek, ktoré žiaria ako práve vyrazené mince, a zovšadiaľ sa bude ozývať chichot mladých dámičiek s vyberanými spôsobmi. Veru, akoby k nám vpadol kmeň očarujúcich mladých cudzinek, akoby náhle ožili sochy krásnych diev, ktoré sa teraz medzi nami roztancovali, akoby sa sem z oblohy zniesol kúdeľ vyspevujúcich vtáčat alebo akoby sa z mora vynorili trblietavé morské panny. Pozriem na svoju matku a vidím, ako jej od zlosti a rozčúlenia zaliala tvár červeň, takže vyzerá ako rozhorúčená mrzutá pekárová žena. Zato kráľovná popri nej žiari sťa rozihraný anjel, hlavu ustavične nakláňa k svojmu mladému manželovi a perami čiastočne pootvorenými akoby ho vdychovala sťa čerstvý vzduch.

Mňa predovšetkým vzrušuje, že pri tejto veľkolepej hostine sedia za naším stolom aj kráľovi bratia Juraj a najmladší Richard. Kráľovná matka Jacquetta vyšle k nášmu stolu zaplnenému samými mladými ľuďmi milý úsmev – tuším, že to ona takto naplánovala, aby sme sa my mladí spolu zabávali a aby to bola pre Juraja česť sedieť na jeho čelnom mieste. Moja sestra Izabela, sediaci hneď vedľa dvoch kráľovských vojvodov, sa na stolíčke vrtí ako ovca pri strihaní. Nevie, na ktorú stranu sa skôr pozeráť, len aby na seba upútala ich pozornosť. Ibaže – a to je to vôbec najhoršie – tie dve staršie Riversky Marta a Eleonóra Woodvillové ju bez akéhokoľvek úsilia zatieňujú. Aj ony podedili ten dokonalý výzor, akým sa vyznačuje celá ich rodina, a obe sú si toho vedomé, preto sú také sebaisté a nenútene usmievané. Izabela to s okatým úsilím urobiť na kráľových bratov dobrý dojem príliš preháňa, a ja zas pod stálym kritickým pohľadom, akým na

mňa ustavične pozerá moja matka, zostávam v stave zvyčajného úzkostlivého napätia. Zato Riversky sa správajú uvoľnene, zjavne si sem prišli užívať oslavy, naplno nasávajú radostnú atmosféru, a nikto ich za nič nenapomína, za nič nehreší. Vidieť, aké sú sebavedomé, naladené zabávať sa a veseľiť. Samozrejme, že kráľovskí vojvodovia ich pred nami uprednostnia. Juraj nás obe pozná celý život, nie sme preňho nijaké cudzie krásky. Richard je ešte vždy vo zvereneckej starostlivosti nášho otca, a keď sme v Anglicku, je jedným z poltucta chlapcov, ktorí u nás bývajú. Takže Richard nás obe vída aj trikrát za deň; nečudo, že sa teraz tak zaujato díva na Martu Woodvillovú, parádne vyobliekanú, na dvore neokukanú a rovnako krásnu ako jej sestra nová kráľovná. Mňa, na porazenie, načisto ignoruje.

Pätnásťročný Juraj je krásavec ako jeho starší brat kráľ, svetlovlasý, vysoký. „Určite ste tu v Toweri na hostine prvý raz; nie je tak, Anna?“ osloví Juraj práve mňa, a tým, že si ma všimol, ma tak vzruší a zároveň vyľaká, až sa zaraz začervenám a ledva hlesnem „áno“.

Richard, sediaci na opačnom konci stola ako jeho brat Juraj, je od Izabely o rok mladší a nie je od nej vyšší, no teraz, keď sa jeho brat Eduard stal kráľom Anglicka, sa hneď javí značne vyšší a oveľa krajší než predtým. Na tvári mu vždy pohrával veselý úsmev a z očí vyžarovala milota, lenže teraz sa na korunovačnej hostine švagrinej tvári nanajvýš stroho a je akýsi mĺkvy. Izabela, ktorá sa s ním pokúša konverzovať, zvrtné reč na kone a pýta sa ho, či si pamätá na nášho poníka Peppera, ktorého sme mali na hrade Middleham. Pritom sa zoširoka usmieva a ďalej doňho domfza, či azda nebolo zábavné, ako z Peppera tresol na zem, keď sa poník splášil a rozbehol. Nato sa Richard – vo svojej namyslenosti vždy taký nedotklivý a popudlivý ako bojovný kohút – otočí k Marte Woodvillovej a zbežne utrúsi, že na nič také sa nepamätá. Izabela sa robí, ako by sme boli neviem akí priatelia – tí najlepší priatelia, no pravda je taká, že s týmto otcovým zverencom, jedným z poltucta, ktorých mal otec na starosti, sme za starých mierových čias, keď sme boli v Anglicku, spolu chodievali iba na poľovačky a večericali za jedným stolom. Izabela chce Riversky presvedčiť, že predstavujeme jednu šťastnú súdržnú rodinku a ony sú len nechcené votrelkyne, ibaže, popravde, v tých spomínaných časoch sme boli my dve Warwickove dcéry stále pod dohľadom

našej matky, zatiaľ čo Yorkovi synovia ustavične vyrážali kamsi na konoch s naším otcom.

Izabela sa skrátka môže vyškeriť, ako sa jej zachce, zato ja sa nemiem dopustiť nijakej trápnej neprístojnosti. My dve však máme prednostné právo sedieť za týmto stolom – neporovnateľne prednostnejšie než tieto krásavice Riversky. V celom Anglicku niet bohatších dedičiek, ako sme my; náš otec je významný muž, pod ktorého velenie spadá celá morská úžina medzi Calais a anglickým pobrežím. Pochádzame z urodzenej šľachtickej rodiny Nevillovcov, protektorov severu Anglicka, v žilách nám prúdi kráľovská krv. Môj otec je poručníkom mladého Richarda, ako aj mentorom a radcom nového kráľa, sme teda prinajmenšom na takej spoločenskej úrovni ako hociktorí iní prítomní v tejto sieni, ba dokonca sme zámožnejší než sám kráľ, a to nehovoriac o novej kráľovnej, ktorá sa s nami čo do urodzenosti rodu vôbec nemôže porovnávať. Ja sa môžem zhovárať ako seberovná s ktorýmkoľvek vojvodom z dynastie Yorkovcov, lebo bez môjho otca by ich vznešený rod poprehrával vojny s Lancastevcami a tí by naďalej vládli v krajine. A aj krásavec Juraj, ktorý sa teraz hrdí postavením už ako člen kráľovskej rodiny, by bez môjho otca nebol nikto, iba ak syn velezradcu.

Hostina trvá dlho, no zajtra po korunovácii kráľovnej budeme hodovať ešte dlhšie. Dnes večer podávajú tridsaťdva chodov a kráľovná posla niektoré vyberané jedlá na náš stôl, aby si nás takto uctila svojou pozornosťou. Juraj zdvorilo vstane, na znak vďaky sa jej ukloní a potom nám všetkým pri stole servíruje pokrm zo striebornej tácie. Vidí, ako ho pri tom sledujem, žmurkne na mňa a pridá mi navyše lyžicu omáčky. Moja matka sem-tam vrhne na mňa skúmový pohľad, ako keď zo strážnej veže majáka zablikoce signálny oheň ponad temnú noc. Zakaždým, keď na sebe pocítim ten jej tvrdý pohľad, zdvihnem hlavu a usmejem sa na ňu. Som si istá, že ma dnes za nič nemôže skritizovať. V ruke spôsobne držím jednu z celkom nových vidličiek a za rukávom mám pekne zastrčenú servítku presne tak ako francúzska lady, hravo ovládajúca nové módné trendy stolovania. Po pravicí mám pohár vína zriedeného vodou a jedlo konzumujem tak, ako ma to naučili: spôsobne a nenáhľivo. Ak si teda kráľovský vojvoda Juraj vyberá práve mňa, mne venuje pozornosť, ja osobne naozaj

nevidím dôvod, prečo by nemal, a rovnako tak potom neviem, prečo by to malo niekoho prekvapovať. Mňa to rozhodne vôbec neprekvapuje.

Noc pred korunováciou kráľovnej spolu so sestrou Izabelou ako hostky kráľa spíme v Toweri v jednej posteli – napokon tak ako u nás doma v Calais a vlastne tak ako každú noc po celý môj život. Do postele ma posielajú o hodinu skôr pred sestrou, no ja som priveľmi vzrušená, aby som pokojne zaspala. Pomodlím sa a ľahnem si na posteľ; počúvam hudbu, ktorá ku mne dolieha zdola z haly. Ešte vždy sa tam tancuje, lebo kráľ a jeho manželka priam zbožňujú tanec. Nikomu neujde, že keď ju on vezme za ruku, musí sa silne ovládať, aby si ju nepritiahol až príliš blízko k sebe. Ona najprv sklopí zrak, a keď potom naňho pozrie, on na ňu stále hľadí roztúžene, na čo ona vyčarí na tvári lúbezný letný úsmev plný prísľubu.

Neviem sa zbaviť pomyslenia, či starý kráľ, ten spiaci pomätenec, nie je dnes večer náhodou pri vedomí tam kdesi ďaleko v divočine na severe Anglicka. Strašné čo len naňho pomyslieť, uväzneného v hlbokom spánku, a predsa si sem-tam zrejme snovo uvedomujúceho, že tí dvaja, nový kráľ a jeho manželka kráľovná, teraz tancujú a veselia sa po tom, čo sa sami korunovali; mladý kráľ zbral jeho trón a nová kráľovná si zajtra nasadí na hlavu korunu jeho manželky. Otec vraví, že sa nemám čoho báť: tá zlá kráľovná ušla do Francúzska, lenže jej francúzski priatelia jej už nepomôžu. Otec sa totiž práve v tomto čase osobne stretáva so samotným francúzskym kráľom, aby ho naklonil na našu stranu a stal sa naším priateľom a zároveň zaistil, aby nepomáhal tej zlej kráľovnej. Tá je našou nepriateľkou a pre mier v Anglicku predstavuje hrozbu. Otec určite zabezpečí, aby si Francúzskom nebola istá, keďže trón v Anglicku jej už nepatrí. A zatiaľ jej manžel spiaci kráľ sa bude bez nej a bez ich syna zababušený chúlitiť kdesi neďaleko hraníc so Škótskom, aby tam svoj život naveky dodriemal ako včela zamotaná celú zimu v záclone. Otec vraví, že ten bude už len vyspávať a jeho manželka neprestajne zúriť, až kým nezostarnú a nepomrú, takže sa naozaj vôbec nemám čoho báť. Veď práve môj otec odvážne vyduril tohto spiaceho kráľa z trónu a jeho korunu nasadil na hlavu Eduarda. Preto má môj otec určite pravdu. Áno, práve môj otec čelil hrozbe,

akú predstavovala zlá kráľovná, tá krvilačná vlčica horšia než celé svorky francúzskych vlkov, a porazil ju. No tak či tak, nerada myslím na toho starého kráľa Henricha, ako mesačný svit dopadá na jeho privreté viečka, zatiaľ čo muži, ktorí ho vyhnali a zbavili sa ho, sa teraz veselia a tancujú kedysi v jeho dvorane. A takisto nerada myslím na jeho manželku zlú kráľovnú, ktorá je už ďaleko vo Francúzsku a ustavične sa vyhráža, že sa nám kruto pomstí, preklína nás a prisahá, že sa sem vráti – do svojho domova, ako sama vraví.

Až kým nepríde Izabela, celý čas kľačím pri úzkom okne a dívam sa na svit mesiaca, čo sa zrkadlí na hladine rieky Temža, pričom v jeho odlesku neprestávam myslieť na večne zasnívaného starého kráľa. „Už dávno si mala spať,“ panovačne zahlási sestra, len čo vstúpi do spálne.

„Nepríde si po nás, však?“

„Myslíš zlú kráľovnú?“ Izabela hneď vie, že mám na mysli tú hroznú kráľovnú Margarétu z Anjou, ktorá nám naháňa strach po celé naše detstvo. „Nie. Utrpela porážku. Náš otec ju pri Towtone nadobro porazil. Ušla a už sa sem nemôže vrátiť.“

„A si si tým istá?“

Izabela ma oblapí okolo drobných pliec. „Vieš predsa, že som. A takisto vieš, že nič nám nehrozí. Ten pomätený kráľ má akúsi čudnú spavú chorobu a zlá kráľovná je načisto porazená. Lenže ty máš spať a nič si nevymýšľať, aby si mohla byť hore.“

Poslušne sa zvrtnem k posteli, sadnem si na ňu, prikryjem sa postelnými prikrývkami, vytiahnem si ich až po bradu. „Už-už si ľahnem. Však tam bolo krásne, no nie?“

„Nie, ani nie.“

„No nie je nádherná, nemyslíš?“

„Kto?“ opýta sa sestra, akoby nevedela, čo je nad slnko jasné, kto je dnes večer tá najkrajšia žena v Anglicku.

„No predsa nová kráľovná Alžbeta.“

„Nuž, podľa mňa nevyzerá kráľovsky vznešene,“ povie, napodobňujúc hlasom našu matku, keď sa vyjadruje nanajvýš opovržlivo. „Neviem-neviem, ako zvládne korunováciu a potom aj rytiersky turnaj, veď predtým bola manželkou obyčajného vidieckeho šľachtica; napokon, je to dcéra

absolútne bezvýznamného človeka, nikoho. Bude vôbec niekedy vedieť, ako sa má správať?“

„No a? Ty by si sa ako správala?“ pýtam sa jej, usilujúc sa pokračovať v rozhovore a čím dlhšie byť hore. Izabela vie o toľko viac ako ja; je odo mňa o päť rokov staršia, miláčik rodičov, s perspektívou úžasnej partie na vydaj, takmer už dospelá mladá žena, zatiaľ čo ja som stále len také decko. Dokonca ešte aj na kráľovnú hľadí zvsoka!

„Ja by som sa správala oveľa dôstojnejšie ako ona. Nešuškala by som si s kráľom takto verejne a neznižovala sa k ničomu podobnému ako ona. A neťahala by som všetkých svojich súrodencov na dvor ako ona. Určite by som sa správala rezervovanejšie, odmeranejšie, chladnejšie. Na nikoho by som sa neusmievala, nikomu neopätovala úklon. Bola by som skutočnou kráľovnou, ľadovou vladárkou, nehľadiac na rodinu či priateľov.“

Izabelinými predstavami som taká uchvátená, až takmer opäť vstanem z postele. Stiahnem z nej kožušinovú prikrývku a podávam jej ju. „Aká... aká by si bola? Na, tu máš, ukáž mi to, Izzy.“

Vezme si ju a obrúca okolo ramien ako pláštenku, pohodí hlavou nabok, vypne sa v celej svojej výške a začne si hrdo vykračovať po našej malej komnate s vysoko vztýčenou hlavou, mierne ňou pokyvujúc k imaginárnym dvoranom.

„Hľa, takáto,“ odvetí. „Comme ça, elegantná a neprístupná.“

Teraz už vyskočím z postele, schytím šál, prehodím si ho cez hlavu a vykročím za ňou, opakujúc hneď po nej pokyvkávanie hlavou raz doprava, raz doľava, aby som vyzerala rovnako kráľovsky vznešene ako Izabela. „No prosím,“ prehodím k prázdnej stoličke a odmlčím sa, akoby som počúvala čiusi žiadosť o nejakú láskavosť. „Ó nie, nie! To neprichádza do úvahy. Je mi ľúto, ale nijako vám nemôžem pomôcť. Už som ten post pridelila sestre.“

„Môjmu otcovi lordovi Riversovi,“ dodá Izzy.

„Môjmu bratovi Antonovi – ten je predsa taký pekný.“

„Môjmu bratovi Jánovi. A majetky mojím sestrám. Takže pre vás už nezostalo vôbec nič. Vidíte, mám veľkú rodinu,“ vraví povýšenecky naduto Izabela ako nová kráľovná, afektovane prevaľujúc slová v ústach. „Všetkých mojich blízkych musíte ubytovať. A nech je to prepychové ubytovanie!“

„Áno, všetkým do jedného poskytnete dokonalé ubytovanie,“ súhlasne zdôrazním. „Sú ich celé tucty, videli ste predsa, koľko ich vošlo za mnou do veľkej dvorany, či nie? Ach, kde ja len zožením toľko titulov a pozemkov pre každého z nich?“

Vykračujeme si po komnate vo veľkých kruhoch raz sem, raz tam, a keď okolo seba prechádzame, vznešene k sebe nakloníme hlavy s blahosklonne pohrdavou ľahostajnosťou. „A vy ste kto vlastne?“ spýtam sa chladne.

„Som kráľovná Anglicka,“ povie Izabela a bez upozornenia náhle mení priebeh hry... „Kráľovná Izabela, panovníčka Anglicka a Francúzska. Práve som sa vydala za kráľa Eduarda. Očarila ho moja krása a zaľúbil sa do mňa. Je do mňa zbláznený. Načisto sa kvôli mne pominul na rozume a zabudol na priateľov, ako aj na svoje povinnosti. Zosobášili sme sa potajme a teraz ma budú korunovať za kráľovnú.“

„Nie, nie, to ja som kráľovná Anglicka,“ zaprotestujem, odhodím šál a otočím sa k sestre tvárou. „Som kráľovná Anna, panovníčka Anglicka. To mňa si vyvolil kráľ Eduard.“

„To by neurobil za nič na svete, si ešte taká mladulinká.“

„Vyvolil by si ma! A just by si ma vyvolil!“ Sama cítim, ako som čoraz rozčúlenejšia, a viem, že túto našu hru pokazím, lenže neznesiem zas a znova sa sestre podriaďiť, hoc je to iba v hre tu v tejto našej spoločnej komnate.

„Obe predsa nemôžeme byť kráľovné Anglicka,“ povie Izabela a zjavne to dáva zmysel. „Ty buď teda kráľovnou Francúzska. Áno, môžeš byť kráľovnou Francúzska. Napokon, veď je to celkom pekná krajina.“

„Anglicka! Ja chcem byť kráľovnou Anglicka. Francúzsko nenávidím!“

„Tak to nie,“ vyhlási sestra rázne. „To nemôžeš; som od teba staršia, ja mám právo vyberať si prvá, takže ja som kráľovná Anglicka a Eduard je zaľúbený do mňa.“

Od zlosti nemám slov na to všetko, čo tu vyhlasuje a ako sa nado mňa znova vyvyšuje z pozície staršieho súrodenca, a tak z nášho rozmarného oduševnenia pre túto veselú hru náhle prechádzame do urputnej sesterskej rivality. Nasrdene dupnem nohou, tvár mi od hnevu priam horí a do očí sa mi tlačia horúce slzy. „Ja som kráľovná! Kráľovná Anglicka!“ zvolám.

„Ty musíš vždy všetko pokaziť ako také malé decko,“ vyhlási sestra a vzápätí sa otočí, keď sa za nimi otvoria dvere a do izby vojde Margaréta so slovami: „Slečinky moje, vy ste už mali dávno spať. No toto! Čo ste to stvárali s posteľnými prikrývkami?“

„Izabela mi nič nechce dovoliť,“ začnem. „Je na mňa taká zlá...“

„Teraz nechajte všetko tak a šup do postele,“ rázne zavelí Margaréta. „Zajtra si to vyjasníte a dohodnete sa, nech už ide o čokoľvek.“

„Nedohodneme; ona neprestane!“ potláčam horké slzy. „Ona nikdy na nič nepristane. Pekne sme sa hrali, ale potom...“

Izabela sa krátko zasmieje, akoby jej môj žiaľ pripadal smiešny, a vymení si pohľad s Margarétou, akoby jej vravela, že to malé decko opäť pochytí záchvat zlosti. Toto je na mňa naozaj priveľa. Spustím kvílivý nárek a tvárou sa hodím na posteľ. Nikomu na mne nezáleží, nikto nepochopí, že sa spolu vieme hrať ako seberovné, ako sestry, len do tej chvíle, kým Izabela nevyhlási, že na to či ono má právo ona, hoci nemá. Mala by sa vedieť dohodnúť. Nie je spravodlivé, že ja som vždy tá posledná. „Nie je to správne!“ zasmoklím zlomeným hlasom. „Taká nespravodlivosť voči mne!“

Izabela sa otočí chrbtom k Margaréte a tá jej začne rozopínať šnurovačku na šatách, ktoré potom spustí dole tak, aby z nich sestra jedným krokom vystúpila – pohrdavo ako kráľovná, za ktorú sa pred chvíľou vydávala. Margaréta prehodí šaty cez stoličku, aby ich hneď zajtra napudrovala a vykefovala. Izabela si zatiaľ natáhuje cez hlavu nočnú košeľu a potom vyzve Margarétu, aby jej prečesala vlasy a zaplietla ich do vrkoča.

Nadvihnem z vankúša červenú tvár, aby som obe mohla sledovať. Izabela vrhne letmý pohľad na moje veľké presmutné oči a poznamená: „Aj tak už si mala spať. Potom si unavená a len reveš. Ako malé decko. Nemali ti dovoliť ísť na tú slávnostnú večeru.“ Nato sa pozrie na Margarétu, už dospelú dvadsaťročnú mladú ženu, a vraví jej: „No len jej dohovor, Margaréta.“

„Tak už spíte, lady Anna,“ miernym hlasom povie Margaréta. „Aj tak sa tu už nič zvláštne nedeje.“

Prevrátim sa na svoju stranu postele, tvárou k stene. Margaréta by sa nemala so mnou takto zhovárať; je dvornou dámou mojej matky a našou nevlastnou sestrou. Mala by byť ku mne milšia. Lenže voči mne sa nikto

nespráva úctivo, ba vlastná sestra ma ešte aj nenávidí. Keď si Izabela líha vedľa mňa, počujem, ako postel' zavzga. Ju nikto neprinúti, aby sa pred spaním pomodlila, dozaista pôjde do pekla.

„Dobrá noc a pekne sa vyspíte. Boh vás žehnaj,“ povie Margaréta, sfúkne sviečky a vyjde z izby.

Spolu so sestrou tak zostávame iba v žiare plameňov z ohniska samy. Po chvíli pocítim, ako si Izabela priťahuje prikrývky k sebe, zostávam však nehybne ležať a ani sa nezamrvím. Nato ona zlomyseľne ostro zašepce: „Pokojne si preplač hoc aj celú noc, ak chceš, no kráľovnou Anglicka budem aj tak ja, nie ty.“

„Nevillová som však aj ja!“ zapištím.

„To je aj Margaréta,“ tvrdo si stojí za svojím Izabela. „I keď ako nemanželská; otcov priznaný ľavoboček. Preto je u nás v službe ako naša dvorná dáma. Časom sa vydá za nejakého váženého muža, zatiaľ čo ja pri najmenšom za zámožného vojvodu. Ako tak premýšľam, zrejme aj ty budeš nemanželská, lebo sa staneš mojou dvornou dámou.“

Cítim, ako sa mi z hrdla derú vzlyky, no včas si priložím obe ruky k ústam. Neurobím jej takú radosť, aby ma začula nariekať, a potlačím vzlyky. I keby som mala prestať dýchať, tak to aj urobím. Nech potom napíšu môjmu otcovi, aká som bola chladná, až som sa pomínula. Potom bude ľutovať, že som sa zadusila pre to, aká je ku mne nemilosrdná, a môj otec – dnes večer tak ďaleko odo mňa – ju bude viniť za stratu jeho malého dievčatka, ktoré ľúbil väčšmi než kohokoľvek iného. V každom prípade by ma mal ľúbiť najväčšmi zo všetkých. Ja si teda určite želám, aby to tak aj bolo.